

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/197209,Nowa-wystawa-z-cyklu-Historia-w-artefaktach-zapisana.html>
27.02.2026, 05:06

Nowa wystawa z cyklu „Historia w artefaktach zapisana”

6 lutego 2024 r. w Izbie Pamięci Strzelecka 8 w Warszawie zaprezentowana została czwarta i ostatnia w tej edycji wystawa przygotowana w ramach projektu wystawienniczo-edukacyjnego Archiwum IPN „Historia w artefaktach zapisana”. Bohaterką najnowszej ekspozycji jest Maria Marynowska z domu Koziół-Poklewska.

06.02.2024

Gości spotkania powitała dr Marta Milewska, kierownik Izby Pamięci Strzelecka 8. O projekcie „Historia w artefaktach zapisana” oraz o bohaterce spotkania – Marii Marynowskiej i artefaktach pochodzących z jej depozytu, a także o znaczeniu artefaktów przechowywanych w zbiorach IPN dla poznania przeszłości – opowiedziała Magdalena Mołczanowska, naczelnik Wydziału Badań i Edukacji Archiwalnej (Archiwum IPN).

Uczestnicy spotkania obejrzeli przygotowaną przez Archiwum IPN ekspozycję, na której pokazane zostały: medalik z Matką Boską Częstochowską, torebka płócienna, legitymacja służbowa z Ambasady Brytyjskiej w Warszawie oraz paszport Marii Marynowskiej, zarekwirowane podczas jej aresztowania 29 stycznia 1947 r.

Następnie odbyły się zajęcia dla uczniów klasy ósmej ze Szkoły Podstawowej nr 258 im. gen. Jakuba Jasińskiego w Warszawie.

Podczas pierwszej części zajęć uczniowie poznali losy Marii Marynowskiej, z domu Koziół-Poklewskiej, wywodzącej się z jednej z najbogatszych rodzin polskich przedsiębiorców i filantropów na Syberii, poprzez ucieczkę z objętej rewolucją Rosji, przyjazd w 1921 r. do Polski, pracę od 1945 r. jako tłumaczki w Ambasadzie Wielkiej Brytanii, aż do aresztowania i skazania na 12 lat pozbawienia wolności w pokazowym procesie III Zarządu Głównego WiN. Opowieści towarzyszyła prezentacja dokumentów i fotografii z zasobu Archiwum IPN.

Następnie odbyła się lekcja archiwalna „Realia życia kobiet w aresztach i więzieniach w Polsce w okresie stalinowskim”, której scenariusz został zainspirowany przez prezentowane na wystawie artefakty. Na zakończenie uczniowie zwiedzili historyczne wnętrza Izby Pamięci Strzelecka 8.

Serdecznie zapraszamy do odwiedzenia ekspozycji i udziału w lekcjach archiwalnych dla szkół średnich i klas 7-8 szkół podstawowych. Zajęcia składają się z trzech części. W pierwszej omawiane są losy bohatera wystawy i prezentowane związane z nim archiwalia, przechowywane w zbiorach Instytutu. Druga część to lekcja według scenariusza przygotowanego w odniesieniu do prezentowanego artefaktu. Ostatnim elementem zajęć jest zwiedzanie Izby Pamięci Strzelecka 8.

Zgłoszenia na lekcje należy przesyłać na adres: strzelecka8.warszawa@ipn.gov.pl

Wystawę dotyczącą Marii Marynowskiej oglądać będzie można do 8 marca 2024 r.

* * *

Maria Marynowska urodziła się 10 października 1889 r. w Talicy w Rosji, w rodzinie jednego z

najbogatszych polskich przedsiębiorców na Syberii. Podczas I wojny światowej mieszkała w Petersburgu, gdzie angażowała się w działalność społeczną w organizacjach charytatywnych. W dwudziestoleciu międzywojennym przeprowadziła się z mężem do Warszawy i podjęła pracę jako tłumacz w ambasadzie amerykańskiej. Podczas II wojny światowej mieszkała w stolicy, utrzymując się z prywatnych lekcji języka angielskiego. Po zakończeniu wojny pracowała w Zarządzie Głównym Polskiego Czerwonego Krzyża, a od 1 października 1945 r. w Wydziale Prasowym Ambasady Wielkiej Brytanii. W 1946 r. otrzymała paszport i wyjechała na miesiąc do Wielkiej Brytanii, w odwiedziny do brata Alfonsa Koziół-Poklewskiego. 29 stycznia 1947 r. została aresztowana. Zarzucono jej udział w nielegalnym związku „Komitet Porozumiewawczy Organizacji Demokratycznych Polski Podziemnej”, przetłumaczenie na język angielski memoriału do Organizacji Narodów Zjednoczonych o sytuacji w okupowanej Polsce oraz udzielanie pomocy w organizowaniu spotkań pomiędzy Włodzimierzem Marszewskim ps. „Gorczyca” (współtwórcą Komitet Porozumiewawczego Organizacji Demokratycznych Polski Podziemnej) a brytyjskim ambasadorem Victorem Cavendishem. Maria Marynowska sędzona była w procesie członków III Zarządu Głównego WiN i skazana na karę 12 lat więzienia. Zwolniono ją 8 maja 1956 r. z powodu złego stanu zdrowia, jednak już 12 lipca tego roku zmarła. Została pochowana na cmentarzu Powązkowskim w Warszawie.

Na przygotowanej przez Archiwum IPN wystawie będzie można zobaczyć artefakty i dokumenty zarekwirowane Marynowskiej podczas aresztowania m.in. medalik, saszetkę na dokumenty oraz prywatne zdjęcia, w tym zarekwirowane fotografie Księcia Kentu Jerzego i jego żony, Księżnej Mariny, z którymi kontaktu utrzymywał brat Marii Alfons Koziół-Poklewski.

Księżna Kentu Marina i premier Wielkiej Brytanii Winston Churchill, 1944 r. Zdjęcie z depozytu Marii Marynowskiej, 1944 r sygn. APN 1560/197

Projekt IPN „Historia w artefaktach zapisana”

W ramach projektu IPN „[Historia w artefaktach zapisana](#)”, w każdym miesiącu, w wybranej lokalizacji, prezentowane są przedmioty z zasobu Instytutu Pamięci Narodowej oraz miniwystawa poświęcona osobie, której własnością były wybrane artefakty.

Celem projektu Archiwum IPN jest prezentacja szerszemu gronu odbiorców przechowywanych w zbiorach Instytutu artefaktów, przypomnienie historii osób, do których przedmioty pierwotnie należały oraz zachęcenie nauczycieli do wykorzystywania w edukacji szkolnej tego rodzaju źródeł.

Dotychczas w Izbie Pamięci Strzelecka 8 można było zobaczyć ryngrafy należące do płk. Jerzego Brońskiego, pieczęć Komendy Powiatu NZW krypt. „Wisła” używaną przez st. sierż. Mieczysława

Dziemieszkiewicza „Roja” oraz osobisty dziennik, ułamki opłatków i odznaki cichociemnego, kpt. Tadeusza Starzyńskiego.

Od 18 grudnia 2023 r. wystawy przygotowane w ramach projektu „Historia w artefaktach zapisana” prezentowane są również w siedzibie Akademii im. Aleksandra Gieysztora w Puławach (filii Akademii Finansów i Biznesu Vistula w Warszawie) przy ul. Adama Mickiewicza 36b. Obecnie można tam oglądać ekspozycję poświęconą st. sierż. Mieczysławowi Dziemieszkiewiczowi ps. „Rój”.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Wystawa